

Roztriedením galicizmov analyzovaného štruktúrneho typu sa nielen v plnej miere pokrývajú triedy pomenovaní viazané na uvedené invariantné štruktúrne významy, ale navyše v dôsledku polysémie niektorých pomenovaní sa jedna forma objavuje paralelne v dvoch, prípadne i viacerých triedach – napríklad *kartonáž* (výroba predmetov z kartónu a lepenky) – 2. trieda, *kartonáž* (výrobky z lepeniek) – 1. trieda; *koláž* (technika) – 10. trieda, *koláž* (obraz) – 6. trieda. Tento detailný sémantický rozbor tried galicizmov s formantom *-áž* sám o sebe nerieši otázku rozhraničenia preberania hotových foriem galicizmov (*transferencie*) alebo ich samostatnej nezávislej analogickej tvorby v slovenčine v rámci *integrácie*. Poukazuje však na dôležitú univerzáliu, ktorou je jestvovanie invariantných obsahových prvkov viazaných na isté slovtvorné polia. K tomuto momentu sa ešte vrátíme ako k východisku úvah o slovtvornej adaptácii rovnakokoreňových galicizmov v nasledujúcej časti.

Tu sa ešte zmienime o zistenej osobitosti rôznokoreňových galicizmov štruktúrneho typu *pasáž*, ktoré sa objavujú na pozadí konfrontácie galicizmu v slovenčine a jeho modelového slova vo francúzštine. Popri tzv. *pseudogalicizmoch* ako *blamáž*, teda najskrytejšej podoby *faux-amis*, pri ktorej vzhládom na etymologickú homogénnosť častí motivátu (slovtvorný základ i formant je francúzskeho pôvodu) neočakávame zistenie prázdneho miesta vo východiskovom jazyku, jestvuje i skupina menej „zradných“ *faux-amis* (porov. Svobodová–Chmelová, 1982; Orgoňová, 1991), kde pravdepodobnosť nepôvodnosti – a teda v prípade slovtvorby súčasne potvrdenie analogickej derivácie v cieľovom jazyku slovenčine – signalizuje hybridnosť derivátu, resp. kompozita. Príklad: *dejustáž* [lat + franc] (strata presnosti prístroja) vzniklo tak skrížením latinského prefixu *de-* a tvaru slovesného podstatného mena od francúzskeho slovesa *ajuster*, t. j. *ajustage*, pričom ekvivalentnú formu „*dejustage*“ francúzština nepozná. Podobne *autofretáž* [gréč + franc], z čoho vo francúzštine jestvuje len podoba *frettage* (vnútorné spevňovanie stien, napr. hlavné diela), ktorú zas nenachádzame v slovenskom materiáli. Najpriehľadnejšie spomedzi hybridov sú prirodzene pomenovania s konkurentným slovenským formantom, napríklad *etalonovanie* (porovnávanie, priravnávanie), podobne *avivovanie* (upravovanie, zjemňovanie vlákien), ktoré jestvujú ako sémanticky i funkčne rovnocenné náprotivky k prevzatým formám *etalonáž*, *aviváž*. V iných prípadoch pomenovanie so slovenským formantom jestvuje ako jediná podoba bez prevzatého náprotivku, napríklad *briketovanie* (vyrábanie brikiet), alebo sa konkurentné formanty *-ovanie/-áž* uplatňujú ako funkčne či významovo diferencované, ako je to pri dvojici *bombírovanie* (1. *tech. slang* vypuklý tvar 2. *potrav. slang* vydutie veka na pokazenej konzerve) – *bombáž* (1. *potrav.* vydutie veka na pokazených konzervách 2. *text.* časť tkacieho stroja). Z toho možno zovšobocniť, že v spojení so skúmaním štruktúrnych typov, resp. rôznokoreňových derivátov

so spoločným (hoci polyfunkčným) formantom sa v najväčšom rozsahu uplatňuje analogická slovtvorba v procese hybridizácie, avšak v menšej miere aj v podobe kvázigalicizmov či falošných galicizmov, akým je spomínaný výraz *blamáž*, alebo aj *ekvipáž* (koč), kde východiskovej forme *équipage* vo francúzštine zodpovedá odlišný význam (1. výbava lode 2. posádka lietadla) a pre význam „starobylý prepychový koč“ jestvuje forma *carrosse*.

2.2. Rovnakokoreňové deriváty

Pri sledovaní rovnakokoreňových derivátov galicizmov nás opäť zaujíma otázka, kde je hranica medzi transferovanými formami (t. j. *prevzatými* z francúzštiny vrátane zvukovej adaptácie – *transfonemizácie* a morfolologickej adaptácie – *transmorfemizácie*) a produktmi slovtvornej adaptácie transferovaných lexém. Pritom vychádzame z predpokladu, že slovenčina prevzala spolu s novou reáliou a jej východiskovým pomenovaním prirodzene i časť implikačného poľa pojmu viažuceho sa na toto východiskové pomenovanie a k základovému slovu ako východiskovému znaku pre príslušné pole aglutinovala slovtvorné prostriedky z vlastného systému, čím sa nezávisle od francúzštiny vytvorili útvary (t. j. slovtvorné paradigmy, rady, resp. hniezda) onomatologicky hybridných pomenovaní, a tak sa naplnila potreba pomenovať novovzniknuté objekty reality. Tento proces je teda analogický s derivačným procesom od sémanticky príbuzných domácich základových pomenovaní s ich implikačnými poľami. To nás súčasne vedie k potvrdeniu už sformulovanej všeobecnejšej tézy (Furdík, 1993), že preberanie cudzích slov nemožno považovať za čisto kvantitatívne obohacovanie slovné zásoby a ako také sekundárne z hľadiska dôležitosti za vnútroštruktúrnou slovtvorbou, ako to hodnotia viacerí derivatológovia. Domnievame sa, že ide o komplexné kvantitatívno-kvalitatívne rozširovanie slovné zásoby preberajúceho jazyka.

Niektorí lingvisti zdôrazňujú z metodologického hľadiska potrebu širšie uplatňovať i konfrontačnú metódu (porov. napríklad Benkovičová, 1993; Furdík, 1994), čo v našom prípade znamená sledovať vedľa domácich útvarov rovnakokoreňových derivátov transferovaných galicizmov (napríklad od základového slova *fréza*) aj útvary okolo zodpovedajúcich výrazov vo francúzštine (t. j. tu konkrétne od základového slova *fraise*). Takouto medzijazykovou konfrontáciou (Benkovičová píše o konštrukcii bilingválnej či polylingválnej onomaziologickej paradigmy: Dolník – Benkovičová – Jarošová, 1993) sa na jednej strane potvrdzuje, že myšlienkový základ pomenovacieho procesu je invariantná veličina, ktorej formálnym výrazom v oboch jazykoch sú pomenovania stvárnajúce špecifickými prostriedkami tie isté onomaziologické štruktúry okolo všeobecných obsahových prvkov v onomaziologickej báze – OB (napríklad deriváty, kde OB = osoba: S: *frézar* – F: *fraiseur* vrátane modifikácie do podoby prechýleného ženského pomenovania: S: *frézarka* – F: *fraiseuse*, OB = miesto: S: *frézareň* – F: *atelier de fraise*; OB = vlast-